

Αθήνα, 16/04/2019

Αρ. πρωτ.: 12

Δέγλερη 2

Αμπελόκηποι – Τ.Κ. 11522

Τηλ.: 210 8701340, 2108701332

Fax: 210 8701329

Email: sedaepimelites@hotmail.com

Προς

τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας &

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,

Κύριο Μιχάλη Καλογήρου

Θέμα: «Σχέδιο Ποινικού Κώδικα και διατάξεις που αφορούν σε ανηλίκους»

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Σχετικά με την ποινική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών του νόμου, όπως αυτή προτείνεται από το Σχέδιο Ποινικού Κώδικα και την αντεγκληματική πολιτική που αντανακλάται στις προτεινόμενες διατάξεις, επιθυμούμε να σας επικοινωνήσουμε το πνεύμα και τις προτάσεις της επαγγελματικής και πολυεπιστημονικής ομάδας των επιμελητών ανηλίκων, οι οποίοι στελεχώνουν μόνιμα το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης ανηλίκων και υποστηρίζουν στο πεδίο την πρόληψη και την αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας.

Επί της αρχής, στο πνεύμα μιας νέας αντίληψης για την προνοιακή μεταχείριση, με επικέντρωση στα δικαιώματα του παιδιού και στην τήρηση των δικαιωμάτων του κατηγορούμενου παιδιού, όπως εξελικτικά κατοχυρώθηκε με τις τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας από το 2003, ιδίως δε με τις νεότερες τροποποιήσεις των νόμων 4322/2015 και 4356/2015, οι επιμελητές ανηλίκων υποστηρίζουμε την πλουραλιστική μεταχείριση του παιδιού στην κοινότητα, μέσα από τη δημιουργία και την ενίσχυση κατάλληλων δομών, στον αντίποδα της όποιας μορφής στέρησης ελευθερίας.

Ειδικότερα, μετά από προσεκτική μελέτη των προτεινόμενων διατάξεων προβήκαμε σε κάποιες βασικές διαπιστώσεις και ειδικότερα παρατηρούμε:

1. *Ανακολουθία και έλλειψη συνοχής και ενότητας* ανάμεσα στα δύο σχέδια (ΠΚ και ΚΠΔ). Το μεν σχέδιο ΚΠΔ ακολουθεί την προοδευτική γραμμή, στην οποία είχε εν γένει προσανατολισθεί το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης ανηλίκων τα τελευταία χρόνια, ενώ το σχέδιο ΠΚ, κατά τρόπο αντιφατικό προς το σχέδιο ΚΠΔ, καταλύει τη γραμμή αυτή, διευρύνοντας εκ νέου το πεδίο εφαρμογής στερητικών και περιοριστικών της ελευθερίας μέτρων και ποινών.
2. *Ασυμμετρία και απουσία αναλογικότητας* ανάμεσα στη μεταχείριση ενηλίκων και ανηλίκων παραβατών του νόμου. Έτσι, ενώ στο σύνολό του, στο σχέδιο ΠΚ (ορθώς) ενθαρρύνει τον αποστιγματισμό και την αποποινικοποίηση των ενηλίκων καταδικασθέντων, με ιδιαίτερη μάλιστα έμφαση στην περίπτωση των νεαρών ενηλίκων, στη δέσμη διατάξεων για τους ανηλίκους παρατηρείται γενική αυστηροποίηση, ειδικότερα δε η εισαγωγή στοιχείων μεταχείρισης ενηλίκων, όπως είναι η έκτιση ποινής σε σωφρονιστικά καταστήματα (δηλ. άλλα καταστήματα από τα ειδικά καταστήματα κράτησης ανηλίκων και νέων) ή η ποινή της κοινωφελούς εργασίας.

Συγκεκριμένα, οι θέσεις του Συνδέσμου Επιμελητών Ανηλίκων Δικαστηρίων Ελλάδας συμπυκνώνονται στα εξής:

1. Όσον αφορά στα αναμορφωτικά μέτρα: Η **τοποθέτηση στο Ίδρυμα Αγωγής** να (εξακολουθεί) να προβλέπεται μόνο για **κακουργηματικής φύσης πράξεις ή έστω να προβλέπεται για εμμένουσα πλημμεληματικής φύσης παραβατική συμπεριφορά**, με την επιλογή αυτή να αιτιολογείται ειδικά και κατά περίπτωση.
2. Όσον αφορά στον περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης (για νέους ή ανηλίκους):
  - 2.1. Να διατηρηθεί **το τρέχον καθεστώς αναφορικά με το πεδίο επιβολής** του (περιορισμένα αδικήματα και λοιπές προϋποθέσεις) και να προχωρήσει άμεσα η **νομοθέτηση και λειτουργία των Μονάδων Μέριμνας Νέων**. Ειδικότερα, η δημιουργία τέτοιων δομών, εστιασμένων σε ειδικές ανάγκες

φροντίδας και προστατευτικής επίβλεψης ανηλίκων, με την παροχή, μεταξύ άλλων, υπηρεσιών που περιλαμβάνουν διαμονή εκτός οικογενειακού πλαισίου, εάν η οικογένεια δεν υπάρχει ή δεν είναι κατάλληλη, είναι αφενός αρμόζουσα για ιδιαίτερης φύσης προβλήματα (κατάχρηση ουσιών, σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας κ.λπ.), αφετέρου αναγκαία για την προστασία των ανηλίκων από οργανωμένα δίκτυα εγκλήματος, από ναρκωτικές ουσίες (άρθρο 33ΔΣΔΠ, ότι τα παιδιά πρέπει, μεταξύ άλλων, να προστατεύονται και από την χρησιμοποίησή τους στην παραγωγή και τη διακίνηση ναρκωτικών) και από κάθε εκμετάλλευση (άρθρα 34 και 36 ΔΣΔΠ). Επίσης, δεδομένου ότι το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης επιλαμβάνεται συχνά μετά τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας, θα πρέπει να προβλέπονται δομές και για μετέφηβους.

2.2. Εάν, ωστόσο, (επαν)επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων στα βίαια εγκλήματα κ.λπ., όπως προβλέπεται στο προτεινόμενο σχέδιο ΠΚ, θα πρέπει να προβλεφθούν τα εξής:

α) Όταν ο περιορισμός επιβάλλεται σε κατηγορούμενους που **κατά τον χρόνο εκδίκασης** εξακολουθούν να είναι **ανήλικοι** (15-18: 127 ΠΚ): **να μπορεί η ποινή να ανασταλεί υπό όρους** που να αρμόζουν σε ανηλίκους (π.χ. εφαρμογή περισσότερων αναμορφωτικών μέτρων). Σε κάθε περίπτωση να εκτίεται **αποκλειστικά σε ειδικά καταστήματα κράτησης ανηλίκων** (ΚΚ Κορίνθου) ή νέων (ΚΚ Αυλώνα κ.λπ.).

β) Όταν ο περιορισμός επιβάλλεται σε κατηγορούμενους που **κατά τον χρόνο εκδίκασης** έχουν ήδη συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους (**εκδίκαση μετά τα 18: 130 ΠΚ**):

-**να μπορεί ο περιορισμός να ανασταλεί υπό όρους** που να αρμόζουν σε νεαρούς ενήλικες (π.χ. εφαρμογή περισσότερων κατάλληλων αναμορφωτικών μέτρων),

- **να μπορεί ο περιορισμός να μετατραπεί στην ποινή της κοινωφελούς εργασίας** (128.2 ΠΚ και 105^Α ΠΚ) ή

-**να μπορεί ο περιορισμός να μετατραπεί σε μειωμένη ποινή φυλάκισης** (άρθρο 83), όπως προβλέπεται και για τους νεαρούς ενήλικους δράστες.

3. Να προβλέπεται ειδικά η δυνατότητα δικαστικής άφεσης σε **ανηλίκους**, ιδίως στην περίπτωση που έχει ολοκληρωθεί η

διαδικασία συνδιαλλαγής/διαμεσολάβησης ανήλικου δράστη και θύματος, καθώς και όποτε κρίνεται ότι κατά τον χρόνο εκδίκασης της υπόθεσης, ο ανήλικος (ή νεαρός ενήλικος κατά τον χρόνο εκδίκασης) δεν χρήζει πλέον αναμορφωτικής μεταχείρισης.

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Η νέα αρχιτεκτονική του Ποινικού Κώδικα απαιτεί και την οργανωσιακή αναδιάρθρωση και επιχειρησιακή ενίσχυση της Δικαιοσύνης. Τούτο σημαίνει την **άμεση πρόσληψη επιμελητών ανηλίκων και επιμελητών κοινωνικής αρωγής**, τόσο με κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων όσο και με δημιουργία νέων οργανικών θέσεων στη χώρα. Η ήδη διαπιστωμένη υποστελέχωση των Υπηρεσιών μας, παρά την ολοένα αυξανόμενη ύλη που μας έχει ανατεθεί (π.χ. με την ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τα θύματα), αναμένεται να προκαλέσει σημαντικά εμπόδια στην ανανεωμένη και διευρυμένη λειτουργία των θεσμών στους οποίους ενεργός είναι ο ρόλος των επιμελητών κοινωνικής αρωγής (π.χ. της κοινωφελούς εργασίας και της υπό όρους αναστολής εκτέλεσης της απόφασης). Ως εκ τούτου, **είναι αναγκαίο σε κάθε Πρωτοδικείο της χώρας να προβλέπεται τουλάχιστον μια θέση επιμελητή ανηλίκων και μία θέση επιμελητή κοινωνικής αρωγής**, ώστε η ανάπτυξη του θεσμού της κοινωνικής αρωγής να μην γίνει εις βάρος της ποιοτικής μεταχείρισης των ανηλίκων. Κατά τα λοιπά, **θα πρέπει να προβλεφθούν θέσεις και των δύο κλάδων αντίστοιχες προς τη δικαστηριακή ύλη και την υπηρεσιακή κίνηση, με έμφαση στις έδρες των Εφετείων.**

Με τιμή

Για το Δ.Σ. του Σ.Ε.Δ.Α.

Η Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Ζαγούρα Παρασκευή

Πράνταλος Ιωάννης